

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

XXVII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ

ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО 29 листопада 2024 р., м. Харків, Україна

С М А Й Б У Т Н Є

У СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ч ЮРИСПРУДЕНЦІЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ

А ПОЛІТОЛОГІЯ

С ПСИХОЛОГІЯ

ПЕДАГОГІКА

Н СОЦІОЛОГІЯ

ЕКОНОМІКА

І ФІЛОСОФІЯ

ФІЛОЛОГІЯ

С ІСТОРІЯ

Т МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Б МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
XXVII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 29 листопада 2024 р.)

Харків
«Право»
2024

УДК 130.2+14+159.9+177+316+32+33+34+351+37+791+82
У45

Редакційна колегія:

Герасіна Л. М., докторка соціологічних наук, професорка (голова);
Панфілов О. Ю., доктор філософських наук, професор;
Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;
Смолянук В. Ф., доктор політичних наук, професор;
Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка

Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності
У45 та прогноз майбутнього : матеріали XXVII Всеукр. наук. -практ конф.
(м. Харків, 29 листоп. 2024 р.) / [редкол.: Герасіна Л. М. (голова),
Панфілов О. Ю., Прудников В. А. та ін.] ; ГО «Аналіт. центр сучас.
гуманітаристики» ; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2024. –
100 с.

ISBN 978-617-8518-56-1

Матеріали містять доповіді, у яких висвітлено актуальні проблеми утвердження української національної та громадянської ідентичності в умовах російсько-української війни, соціально-гуманітарного буття українського соціуму, соціальних комунікацій у цифрову епоху та міжнародних відносин.

УДК 130.2+14+159.9+177+316+32+33+34+351+37+791+82

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної
гуманітаристики», 2024

© Харківська асоціація політологів, 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ISBN 978-617-8518-56-1

Томах Д. А.,
здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня
за спеціальністю 291,
Харківський національний економічний
університет
імені С. Кузнеця

РЕЛІГІЙНІ ТА ЕТНІЧНІ КОНФЛІКТИ В ІРАНІ

Відомий як батьківщина однієї з найдавніших цивілізацій, Іран має за-
надто багато внутрішніх конфліктів. Конфлікти між різними релігійними
та етнічними групами все ще не вщухають.

Етнічний склад населення Ірану: перси становлять близько 61%, азер-
байджанці – 16%, курди – 10%, лури – 6%, белуджі – 2%, араби – 2%,
туркмени – 2%, інші меншини – 1% [1]. На рисунку 1 видно результат роз-
поділу етнічних груп, представлений у вигляді діаграми. З неї видно, що най-
більший відсоток становлять перси, що свідчить про провідну роль цього
народу в культурному та політичному розвитку країни.

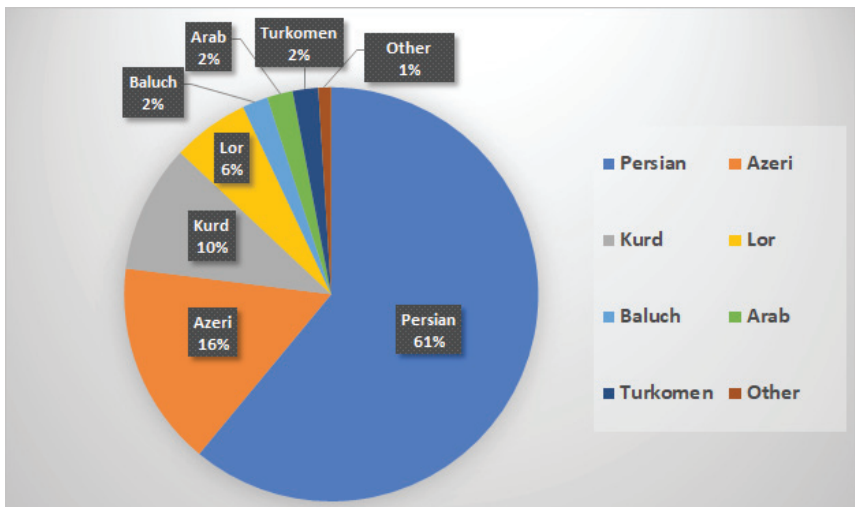

Рис. 1: Розподіл етнічних груп в Ірані

Етнічне розмаїття є одним із шляхів виникнення конфліктів у суспільстві. Наприклад, в Ірані досить численною є етнічна група азербайджанців – 16% населення; культурні права цього народу офіційно захищені, але використання рідної мови в школах та офісах часто обмежене [2].

Рис. 2 ілюструє географічний розподіл етнічних груп в Ірані. Наприклад, курди зосереджені в південно-західній частині країни поблизу іракського кордону, де час від часу відбуваються збройні конфлікти через прагнення курдів до більшої незалежності. Белуджі розташовані в південній частині країни поблизу кордонів з Пакистаном і Афганістаном, де також є гарячі точки конфлікту за етнічні свободи [3].

Рис. 2. Релігійні та етнічні кордони в Ірані [4]

Більшість релігійних людей в Ірані – шиїти, оскільки приблизно 89% населення декларує прихильність до шиїзму. У той же час суніти складають близько 9%, переважно серед курдів, белуджів і туркменів. Ця релігійна громада зазнає дискримінації та обмежень у сповідуванні своєї віри та доступу до ресурсів. Це призводить до конфліктів і протистоянь з владою, які розпалюють соціальну напруженість [3].

Найбільше неясностей пов'язано з курдами, етнічною групою, що проживає в північно-західному регіоні Ірану в так званих Курдистані, Західно-му Азербайджані і провінції Хамадан. Глибоке історичне коріння їхньої боротьби за незалежність і самоврядування підтверджується низкою сутичок з іранською владою. Курди відрізняються культурно та є етнографічно від персів, що викликає розбіжності з національною політикою, яка базується на асиміляції. Ополчення, наприклад, Робітнича партія Курдистану (РПК), веде партизанську війну з іранськими військовими в гірських регіонах [5].

Іншою етнічною групою, яка має недружнє ставлення до іранської влади, є араби, що мешкають у багатій на нафту південно-західній провінції Ірану, відомій як Хузестан. Арабське населення називає владу егоїстичною та байдужою до їхніх прав, вважає, що вона лише використовує місцеві ресурси. Тим не менш, цей регіон також є «стратегічним», оскільки він має другі за величиною у світі запаси нафти, які є основним джерелом доходу для Ірану. Постійні демонстрації та поодинокі конфлікти між арабами та поліцією призводять до більш жорстоких сутичок [2].

Ще однією групою людей, які зазнають дискримінації та жорстких репресій в Ірані, є белуджі, які живуть у регіонах Сістан і Белуджистан. Вони сповідують сунітський іслам і живуть у країні, де домінують шиїти, що ще більше погіршує їхнє становище. Белуджі постійно скаржаться на те, що уряд ігнорує розвиток соціальних об'єктів, освіти та охорони здоров'я в провінції Белуджистан, що призводить до безперервних заворушень і нападів на урядові установи.

Як видно з рис. 2, релігійна структура Ірану тісно пов'язана з етнічною структурою. На жаль, релігійні та етнічні чинники часто діють пліч-о-пліч, що робить конфлікти ще більш складними. Наприклад, сунітські курди і белуджі мають не лише релігійні, але й етнічні проблеми з центральним урядом, який в основному складається з персів-шиїтів [3].

Причини конфліктів полягають у тому, що, по-перше, більшість етнічних меншин вважають, що їхні права продовжують порушувати, зокрема, щодо використання їхньої мови та шкільної освіти. По-друге, сунітські меншини,

включаючи белуджів і курдів, страждають від численних проблем, оскільки можливість публічно сповідувати свою релігію обмежена. По-третє, конфлікт із сусідніми країнами також впливає на внутрішні конфлікти, оскільки деякі етнічні групи пов'язані з народами сусідніх країн, наприклад, азербайджанці пов'язані з азербайджанським народом, а курди – з іракськими та турецькими курдами [5].

Важливим елементом внутрішнього протистояння є нерівність у розподілі економічного капіталу. Наприклад, фінансові та ділові можливості здебільшого зосереджені у великих містах, таких як Тегеран, де проживає багато персів. Водночас сільські райони, де домінують белуджі, курди та араби, не мають нормальної інфраструктури, можливостей для працевлаштування та задоволення основних соціальних потреб [2]. Це призводить до виникнення напруженості, протестів і збройних конфліктів. Наприклад, сунітські белуджі в Сістані та Белуджистані також перебувають у досить поганій ситуації з високим рівнем бідності та безробіття. Економічні труднощі сприяють зростанню потреби населення в самовизначенні, а в деяких випадках і у відокремленні від Ірану. Те ж саме відбувається і в курдських провінціях на заході країни, де курди вимагають більшої автономії і прагнуть отримати контроль над природним ресурсом – нафтовими родовищами, що знаходяться на їхніх територіях.

Іранський уряд щодо етнічних і релігійних меншин часто жорстоко придушує протести і заперечує право на самовизначення. Перед обличчям неодноразових протестів курдів, белуджів та інших етнічних груп влада використовує армію та сили безпеки для підтримання порядку. У деяких випадках це призводило до кровопролиття і посилення народної ненависті [6]. Етнічні меншини також часто зазнають репресій через обмежений доступ до політичного представництва. Наприклад, представники етнічних меншин рідко займають високі посади в уряді або армії, що створює відчуття подальшої маргіналізації та дискримінації.

Напружені відносини Ірану із західними країнами та його зовнішня політика, включаючи підтримку регіональних військових організацій, мали значний вплив на ситуацію всередині країни. Соціальна напруженість загострилася після запровадження міжнародних санкцій, які серйозно послабили іранську економіку. Особливо це стосується бідних районів, де проживають етнічні меншини. Крім того, деякі з цих груп, такі як курди і белуджі, отримують підтримку від іноземних громад, що ще більше ускладнює внутрішні відносини [3].

Курдські бойовики, які борються за автономію, часто діють у прикордонних районах Ірану, Іраку та Туреччини, а белуджі мають тісні зв'язки з белуджськими громадами в Пакистані. Це ускладнює контроль іранської влади над цими територіями і підвищує рівень конфлікту [5].

На додаток до етнічних конфліктів, в Ірані також існує серйозна міжконфесійна напруженість. Хоча шиїти є домінуючою конфесійною групою, в Ірані проживає значна кількість сунітів, християн, іудеїв та бахаї. Наприклад, бахаї, зокрема, вважаються єретиками та зазнають жорстоких переслідувань, а їхні релігійні лідери часто піддаються переслідуванням. Уряд систематично дискримінує ці релігійні меншини, що призводить до міжнародного осуду та посилення соціальної напруги в країні [6]. Бахаї становлять одну з найбільших релігійних меншин в Ірані та є найбільш переслідуваною групою. Їх релігія офіційно не визнана, і вони зазнають постійної дискримінації, включаючи арешти, конфіскацію майна та відмову в доступі до вищої освіти. Ці дії іранської влади часто засуджуються міжнародною спільнотою, але ситуація залишається складною та невирішеною [7].

Сунітська громада також звинувачує уряд у придушенні їхньої культурної ідентичності. Відомо, що влада часто реагує на спроби сунітів захистити свої права і культурні традиції арештами активістів і запровадженням жорстких заходів безпеки. Це створило атмосферу протесту, а іноді навіть зіткнень, що ускладнює досягнення соціальної згуртованості [6].

Іранський уряд часто критикують за його підхід до вирішення етнічних і релігійних конфліктів. Політика асиміляції і прагнення досягти культурної та релігійної гомогенізації країни сприяли напруженості у відносинах між етнічними та релігійними меншинами. Намагання центрального уряду обмежити місцеву автономію та контроль над природними ресурсами в районах проживання етнічних меншин часто призводять до протестів і заворушень [8].

Уряд також активно бореться з усіма проявами сепаратизму, особливо в провінціях, де активні етнічні та релігійні рухи. Репресивна політика щодо курдських і белуджських активістів включає арешти, обмеження свободи слова та застосування сили для придушення протестів. Відсутність діалогу та примирення лише загострює соціальні розбіжності й поглиблює давні конфлікти [5].

Зовнішні сили та міжнародні відносини також мають значний вплив на внутрішні конфлікти в Ірані. Зокрема, роль Ірану в регіональній політиці на Близькому Сході та його підтримка шиїтських збройних формувань у су-

сідніх країнах викликає занепокоєння серед сунітської громади в країні. Це загострює релігійні протиріччя та створює передумови для нових конфліктів. Крім того, західні санкції і тиск на іранський уряд ускладнили економічну ситуацію в країні, що опосередковано сприяло зростанню соціальної напруженості та активізації протестних рухів меншин [2].

Соціально-економічні чинники, такі як нерівномірний розподіл ресурсів і обмежений доступ до можливостей для етнічних і релігійних меншин, загострюють існуючу напруженість. Дискримінаційна політика, відсутність діалогу та жорстокі репресії з боку влади сприяють зростанню протестних рухів та посиленню конфліктів. Територіальний розподіл етнічних та релігійних груп ще більше ускладнює проблему інтеграції та робить вирішення конфліктів надзвичайно складним. Загалом, розуміння природи цих конфліктів є ключовим для розробки ефективних стратегій мирного врегулювання, які б враховували етнічні, релігійні, економічні та культурні особливості іранського народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bilinski A. Iranian Ethnic Groups. *Study.com*. URL: [https://www.tasteiran.net/goodtoknows/5066/iran-ethnicity](https://study.com/academy/lesson/iranian-ethnic-groups.html#:~:text=Iran%20is%20a%20multi-ethnic%20country,)%%20and%20Kurds%20(7%)(accessed date: 17.11.2024).2. Iran's Ethnic Groups. <i>TasteIran</i>. May 17, 2020. URL: <a href=) (accessed date: 17.11.2024).
3. Corruption and internal conflict in Iran.. *Economic Research Forum (ERF)*. URL: <https://theforum.erf.org.eg/2022/08/29/corruption-internal-conflict-iran/> (accessed date: 17.11.2024).
4. DaBell B. Iran Minorities 2: Ethnic Diversity. *USIP*. September 3, 2013. URL: <https://iranprimer.usip.org/blog/2013/sep/03/iran-minorities-2-ethnic-diversity> (accessed date: 17.11.2024).
5. Kamolov R. Iran's Political Elite: Main Problems and Internal Conflicts. *Oriental Courier*. 2023. No. 1. P. 170–178. DOI: <https://doi.org/10.18254/s268684310025305-3>
6. Enayat H. The Iranian regime is facing a devastating internal crisis. *The Jewish Chronicle*. September 09, 2024. URL: <https://www.thejc.com/news/world/the-iranian-regime-is-facing-a-devastating-internal-crisis-x4jxsrg1> (accessed date: 17.11.2024).
7. Кореньков О. Ісламська держава: наймасштабніша битва сучасності. 2-ге вид. Київ: Вид-во Марка Мельника, 2022. 312 с.
8. Ethnic Groups in Iran. *Narcis Hostel*. URL: <https://narcisbnb.com/ethnic-groups-in-iran/> (accessed date: 17.11.2024).

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор *Требін М. П.*

ЗМІСТ

Секція: Економічні науки

Панюк Т. П., Гарбар С. П.

ВПЛИВ БРЕНДИНГУ ТА МАРКЕТИНГОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	3
---	---

Стамат В. М., Наконечна А. В.

ЛІДЕРСТВО ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	5
---	---

Секція: Філософські науки

Дрозд Б. Ю.

ПРОЯВИ ПРОЦЕСУ ВІДЧУЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	9
---	---

Кобетяк Т. Р.

МІЖРЕЛІГІЙНИЙ ДІАЛОГ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	13
--	----

Козловець М. А.

МЕНТАЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	16
--	----

Чаплінський Р. О.

АНТРОПОЛОГІЧНІ СМИСЛИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	21
---	----

Янішевський О. Л.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЛЮБОВІ ЯК ОСНОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ЧАСУ	25
---	----

Секція: Філологічні науки

Чернишова Т. О.

ВИКОРИСТАННЯ ДИСФЕМІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВОРОГА В ДИСКУРСІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	29
---	----

Секція: Юридичні науки

Городиський І. М.

ЮРИДИЧНІ ВИКЛИКИ МЕХАНІЗМУ УКРАЇНИ ЩОДО КОНФІСКАЦІЇ АКТИВІВ РФ	33
---	----

Ковтунова Л. Ю.

ДО ПРОБЛЕМ ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА..... 37

Назарова Ж. С.

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ..... 43

Секція: Педагогічні науки

Колодій Ю. В.

РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» 45

Петльована Я. В.

МАРКЕТИНГ В УПРАВЛІННІ ШКІЛЬНОЮ ОСВІТОЮ
В УМОВАХ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО МОНІТОРИНГУ 49

Шабаш Н. С.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН..... 52

Секція: Мистецтвознавство

Курбанов Г. О.

ОБРАЗ ЖІНКИ-ВОЇНА В АЗІЇ ТА ЄВРОПІ В МИНУЛОМУ
ТА МАЙБУТНЬОМУ 55

Секція: Психологічні науки

Заміщак М. І., Охріменко Т. І.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ПСИХОЛОГІВ 58

Чубенко Л. А.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ
ЗА ДОПОМОГОЮ КАЗКОТЕРАПІЇ..... 60

Секція: Соціологічні науки

Вишневський Т. Ю.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
ОСОБЛИВОСТІ ПРОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО
КОНТЕНТУ ЧЕРЕЗ TELEGRAM..... 64

Секція: Політичні науки

Малиновський В. Я.

ОСОБЛИВОСТІ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	67
---	----

Требін М. П.

СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС: СУТНІСТЬ І НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	71
---	----

Секція: Міжнародні відносини

Касарім Д. М.

РОСІЙСЬКА-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА КРІЗЬ ПРИЗМУ КОНЦЕПЦІЇ «СПРАВЕДЛИВОЇ ВІЙНИ»	81
---	----

Панфілов О. Ю.

ФРАНЦІЯ В БОРОТЬБІ ЗА ЛІДЕРСТВО В ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ	84
--	----

Тверезовський А. В.

СУЧАСНА МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА США.....	87
--------------------------------------	----

Томах Д. А.

РЕЛІГІЙНІ ТА ЕТНІЧНІ КОНФЛІКТИ В ІРАНІ	91
--	----

Наукове видання

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали

XXVII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 29 листопада 2024 р.)

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 03.12.2024. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 5,8. Обл.-вид. арк. 5. Тираж 100 пр. Зам. № 207

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017